

När Svenskbyborna
kom till Jönköping

-

Hur mottogs
invandrare 1929?

Bakgrund

På Dagö utanför Estlands kust fanns under 1700-talet en svenskkoloni. Hur de kommit dit och bosatt sig är fördolt i historien, det finns inga dokument bevarade som visar varifrån de utvandrat. I huvudsak levde de på jordbruk, fiske och säljakt. Vad som är intressant med denna koloni är att de behöll språk, seder och bruk från sitt fädernesland och detta arv tog de med sig när de tvångsförvisades till södra Ukraina 1781

År 1781 genomförde Svenskbyborna en årslång vandring från Dagö ner till sin nya bosättning nära floden Dnjeprs utlopp i Svarta havet. Bosättningen kom senare att kallas Gammalsvenskby.

ur "Svenskarna från Ukraina".

Karta

När resan ”*hem*” började

Under 1920-talet levde byborna i Gammalsvenskby i stor fattigdom och misär med svält och sjukdomar.

Röda Korset fick vetskap och började skicka hjälpsändningar

Svenskbybornas utsatthet drev i Sverige fram nationalistiska känslor

En nationalinsamling startades med ärkebiskop Natan Söderblom i spetsen för att ”*ta hem*” Svenskbyborna

Svenskbybor framför kyrkan och prästgården 1929, ett av de allra sista
fotografierna som togs i byn före resan till Sverige.

http://www.alvinaforlag.se/om_alvina/gammelsvenskby.shtml

Foto från

Avfärden från Gammelsvenskby den 22 juli 1929. Byborna står redo på Dnjeprs strand för ombordstigning på flodångarna "25 oktober" och "Vorochilov" som tar dem ner till Svarta Havet.

Foto från http://www.alvinaforlag.se/om_alvina/gammelsvenskby.shtml

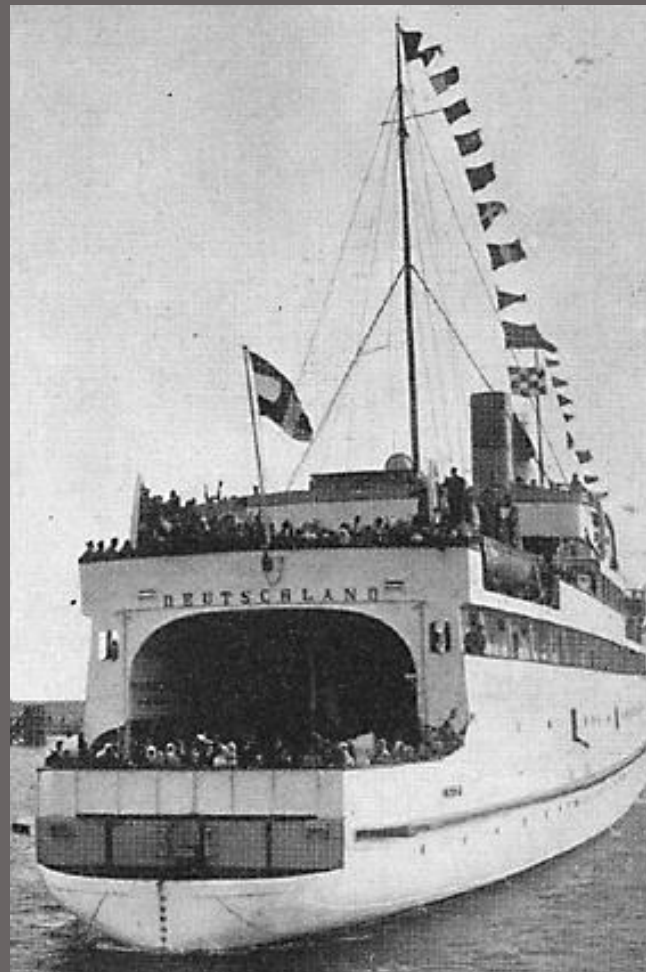

Lastbåten Furizan som transporterade byborna från Kherson i Ukraina till Constanta i Rumänien.

<http://wp.svenskbyborna.se/foton-fran-dago-och-gammalsvenskby-fram-till-1935/>

Källa

Från Constanta i Rumänien
transporterades de nästan
900 flyktingarna från
Ukrainska stäppen med tåg
genom Europa via Ungern
och Österrike till Sassnitz i
Tyskland

Ångbåten Deutschland såg till att Svenskbyborna
tog sig till Trelleborg från **Sassnitz**

<http://www.gammalsvenskby.se/HemtillSverige.htm>

Källa:

Trelleborgs museum

Cirka 900 personer från Gammelsvenskby i Ukraina, anländer
den 1 augusti 1929 till Trelleborg.

Foto i Trelleborgs museums arkiv

Prins Karl tog emot i tog emot Svenskbyborna i Trelleborg

<http://wp.svenskbyborna.se/foton-fran-dago-och-gammalsvenskby-fram-till-1935/>

Källa

Ankomsten till
Jönköpings station
och transport till
förläggningen

Den 2 augusti 1929 var Jönköpings järnvägsstation smyckad med flaggor och björk girlander för att välkomna Svenskbyborna.

privat samling

Foto

Vid tiden för ankomsten hade stora skaror av människor samlats i Järnvägsparken och vid Stationsplan, ca. 10 000, för att välkomna de nyanlända Svenskbyborna.

Vykort (beskuret) u.u.

Allt de ägde bar de i sina händer.

Jönköpings Läns Museums arkiv

Foto i

En del var trötta efter den långa resan, en del såg ganska nöjda ut.

Foto i Jönköpings Läns Museums arkiv

Bara det allra nödvändigaste fick man med sig på resan, grabben i mitten av bilden har ett fast grepp om syltkrukan.

privat samling

Foto

Transporten upp till förläggningen genomfördes med spårvagnar och bilar.

privat samling

Foto

Alla nyanlända var försedda med en identitetslapp.
privat samling

Foto

Fullpackade spårvagnar på väg till förläggningen.

Foto privat samling

Framme vid förläggningen, det nedlagda Jönköpings Kungliga regementets kaserner

Stadens välkomstkommité hälsar på den gamle klockaren
Simon Kotz från Gammelsvenskby

Foto Ateje Rylander

Scouter och kvinnor från Lottakåren hjälpte till att bära in bybornas packning i förlägningen.

Atelje Rylander

Foto

Mannen till vänster på bilden är Kristoffer Andreasson Annas med sonen Oskar, han var en av dem som återvände till Ukraina. Damen i mitten på bilden med ett barn på armen är Maria Hoas, barnet på armen heter Alma, på deras vänstra sida står andra dottern Alvina, övriga ej identifierade.

Foto privat samling

Pastor Kristoffer Hoas presenterar bybornas skollärare för biskop Edgar Reuterskjöld, i bakgrunden I 12:s matsalsbyggnad.

privat samling

Foto

Biskop Edgar Reuterskjöld håller välkomstpredikan på I 12:s kaserngård.
privat samling

Foto

Prins Carl och Prinsessan Louise hälsar på pastor Kristoffer Hoas, vid deras besök på förlägningen den 2 augusti 1929.

samling

Foto privat

Trötta resenärer beskådas av nyfikna Jönköpingsbor
privat samling

Foto

Tre unga herrar, kanske på väg ut för att
bekanta sig med Jönköping och vad staden
har att erbjuda

Foto Privat samling

Bröllop på förlägningen 1929 mellan Gustav Annas och Emma Hinnas.

Foto privat samling

Ena paret från dubbelbröllopet på förläggningen den 3 september
1929, Gustav Johansson Albers och Lydia Andersdotter Annas.

Foto privat samling

Nyfikna Jönköpingsbor beskådar barn från Gammelsvenskby som leker på kaserngården

Foto Privat samling

Vita hucklen var karaktäristiska på kvinnor från
Gammelsvensby, oavsett ålder.

Foto Jönköpings Fotomagasin

Uppställda utanför kaseringången för fotografering
Privat samling

Foto

Bilder från den etnografiska
undersökningen som fil. dr. Åke
Campbell och fil. mag. Nils
Tiberg på uppdrag av
Landsmålsarkivet i Uppsala
genomförde i augusti månad

Grabarna sysselsätter sig med Leka Ägg

Här leker man "Verniholuva" översatt – Kasta över nacken.
Fyra starka karlar agerar gymnastikplint, som sedan de yngre
skall slå en kullerbytta över

Här leker man katt och råtta. Katten har just fångat råttan

Här sysselsätter unga och gamla sig med hörnleken, en bollek med poängberäkning

En lek som kallas "Bygga Kvarnen"

Hur gick det
sen?

Integrering av Svenskbyborna

Totalt omfattade det 883 personer

I slutet av augusti 1929 var 84 familjer, totalt utplacerade och sysselsatt inom jordbruk

I slutet av septemberr 1929 hade ytterligare 190 personer placerats ut

I slutet av 1929 var de flesta av svenskbyborna utplacerade

En insamling för Svenskbyborna hade inbringat nästan en miljon kronor

För dessa pengar köptes 46 gårdar på Gotland, 17 gårdar i Skaraborgs län och 11 gårdar i Jönköpings län

Svenskbyborna anländer till Gotland 1931.

<http://wp.svenskbyborna.se/byborna-till-gotland-1931/>

Källa

Omställningsprocessen med att integreras i det Svenska samhället blev för många av Svenskbyborna svår

De hade fått förespeglingar om att de skulle få leva i en sammanhållen by i Sverige, men skingrades i stort sett över hela landet

Många vantrivdes, det var ekonomisk depression och hög arbetslöshet i Sverige

Det positiva mottagandet de fått, vändes till det negativa ” *De borde åka hem till sig igen*”

1931 återvände omkring 200 av Svenskbyborna till Ukraina

Några få emigrerade till Kanada, men huvuddelen stannade kvar och blev bofasta i Sverige

Föreningen Svenskbyborna bildades 1954

Syfte är främst att bevara samt sprida kunskap om Svenskbybornas mycket säregna historia.

I Roma på Gotland äger föreningen Svenskbygården som är en samlingspunkt med ett museum sommartid.

Föreningens arbetar aktivt med hjälpverksamhet i Gammalsvenskby. Man samlar in pengar på olika sätt för att hjälpa människorna i byn med mediciner och annan hjälp. Föreningen söker också varje år pengar till fortsatt svenskundervisning i byn.

Man kan skänka pengar till byn genom att sätta in pengar på PG 187879-2 och ange "Gåva till byn" och ditt namn.

Tillbaka till Ukraina 1931.

<http://wp.svenskbyborna.se/tillbaka-till-ukraina-1931/>

Bild från